

Sisäministeriö
Kirjaamo
Kirjaamo.sm@gov.fi

Lausuntopyyntö 19.1.2024 (VN/18947/2022-SM-46)

HAK; Häätäkeskuslaitoksen lausunto luonnoksesta kriittisen infrastruktuurin direktiivin (CER-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi

Lakiehdotuksen tavoitteet

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2557 kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä. CER-direktiivillä tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista sekä yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ylläpitämistä.

Esityksen tavoite on vahvistaa lainsäädännöllä kriittisen infrastruktuurin kriisikestävyyttä, parantaa toimijoiden häiriönsietokykyä sekä jatkuvuudenhallintaa ja siten vahvistaa yhteiskunnan kriisikestävyyttä ja kansallista turvallisuutta. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi mm. laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta.

Lakiehdotuksen yleiset periaatteet

Yksi direktiivin ja lakiehdotuksen päätavoite on yritysten häiriönsietokyvyn parantaminen. Ehdotettu sääntely tukee tavoitetta, koska yritykset eivät ole valmiuslainsäädännön varautumisen piirissä kuten viranomaiset. Tämä myös tehostaa sopimukseen perustuvaa varautumista kriittisten toimijoiden osalta, koska se tuo lainsäädäntöön yhtenäiset toimenpiteet, joihin nämä toimijat voidaan velvoittaa. Tämä kokonaisuus ja sen seuranta kehittää ja selkeyttää kuvaa yhteiskunnan kriisinsietokyvystä. Ehdotus myös täydentää valmiuslakia säätelemällä normaaliolojen häiriötilanteista. Häätäkeskuslaitos pitää esitettyä lakia erittäin hyvänä.

Lakiehdotus häätäkeskuspalveluiden näkökulmasta

Ehdotuksen 2 §:n mukaan lakiesitys koskee kaikilta osiltaan Häätäkeskuslaitosta. Häätäkeskuslaitoksen toiminta liittyy yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen, joten muukin ratkaisu olisi ollut perusteltavissa. Soveltamisala ei sinänsä tuota Häätäkeskuslaitoksen toiminnan kannalta ongelmia.

Lakiehdotuksen 11 §:ssä määritetään kriittinen toimija. Pykälän mukaan yksityinen tai julkinen yhteisö taikka sen toiminnallinen osa voidaan määrittää kriittiseksi toimijaksi 1 momentissa mainituin kriteerein ottaen huomioon 12 §:ssä mainittu merkittävä haitallinen vaikutus. Huomioon otetaan myös häiriönsietokykyä koskeva kansallinen strategia ja kriittistä infrastruktuuria ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva kansallinen riskiarvio, rajat ylittävä toiminta sekä eurooppalainen yhteismitallisuus. Kriittisen toimijan määrittämisellä linjataan, mitkä yhteiskunnalliset toimijat kuuluvat lain soveltamisalaan ja mitä ei.

Kriittisen toimijan määrittämiseen liittyy useita eri kriteereitä. Ottaen huomioon asian merkitys ja asiaan liittyvät lukuiset velvoitteet, tähän on perusteltu tarve. Häätäkeskuspalveluiden näkökulmasta määrittäminen tulisi tehdä mahdollisimman nopeasti lain tultua voimaan, jotta Häätäkeskuslaitoksella on selkeä kuva sopimuskumppaneidensa ja muiden viraston toimintaa vaikuttavien toimijoiden lakisääteisistä velvoitteista.

Lakiehdotuksen 14 §:n mukaan kriittiseksi toimijaksi määrittäminen olisi voimassa enintään neljä (4) vuotta. Määräaikaa voidaan pitää lyhyenä kriittisten ja pitkäikäisten järjestelmien kuten häätäkeskustietojärjestelmän osalta. Toisaalta on odotettavissa, että annetun palvelun kriittisyyden arviointi ei tältä osin juurikaan muutu, mutta arvio palvelutarjoajasta voi muuttua esim. toiminnan uudelleenjärjestelyn kautta.

Häätäkeskuslaitos pitää erittäin hyvänä 15 – 16 §:ien velvoitetta riskinarvion ja suunnitelman tekemiseen sekä 17 §:n mukaista ilmoitusvelvollisuutta.

17 §:n ilmoitusvelvollisuuden perusteella poikkeamasta, joka häiritsee tai voi häiritä keskeisten palvelujen tarjoamista, on ilmoitettava ilman aiheutonta viivytystä toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle ja Huoltovarmuuskeskukselle. Huoltovarmuuskeskuksen on ilmoitettava poikkeamasta viivytyksettä sisäministeriölle, toimialasta vastaavalle ministeriölle sekä Valtioneuvoston tilannekeskukselle.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske ilmoitusta viranomaiselle, joka on palveluiden vastaanottaja. Usein tämä velvoite on osana sopimusta, mutta asiasta säättäminen laissa terävöittäisi palveluntarjoajan toimintaa. Lisäksi viranomaisten toimintaedellytykseen vaikuttavat myös sellaiset kriittiset toimijat, joiden kanssa ei ole tehty kattavaa sopimusta, esimerkiksi häätäkeskustoimintaan liittyen energiahuolto ja tietoverkot. Häätäkeskuslaitos esittääkin 17 §:ään lisättäväksi ilmoituksen saajiksi ne kriittisen toimijan asiakkaat, joiden perusteella lakiehdotuksen 11 ja 12 §:ien edellytykset täyttyvät.

Velvoitteiden valvonta tapahtuisi 21 §:n mukaisesti tarkastusoikeutta käyttämällä. Häätäkeskuslaitos korostaa, että valvontaviranomaisten resursseja on lisättävä valvontatyön vaatimalla lisätyömäärällä.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Johdon tuki -yksikkö

Lausunto

21.2.2024

HAK-242377 3 (3)

00.02.04

HAK-2024-137

Hätäkeskuslaitoksen ylijhtaja

Taito Vainio

Esikuntapäällikkö

Iiro Clouberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Hätäkeskuslaitos 21.02.2024 klo 13:06. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu

Sisäministeriö, kirjaamo

Tiedoksi

Osastopäällikkö Arttu Perttula
Valmiusjohtaja Marko Nieminen
Toimitilapäällikkö Jyrki Ojala